عکس: ایسنا

روایت آخرین بازمانده هنر جُل بافی در کردستان

یادگار مادران سرزمین کهن

یوسف حیدری
گزارش نویس

با عشق دست روی تار و پود جُل می‌کشد و نگاهش می‌کند. از تصور اینکه وقتی جل را روی اسب می‌اندازند چه شکوهی پیدا می‌کند سر از پا نمی‌شناسد. می‌گوید هر کدام از این جل‌ها برای خودش داستانی دارد. این یکی را که می‌بینی نشان ملی دارد و قرار است در موزه کردستان به نمایش دربیاید. می‌خواهم نسل‌های بعد از من هنر زنان کرد را ببینند و به آن عشق بورزند. دختران کرد خودشان جل اسب عروسی‌شان را می‌بافند و روز عروسی روی اسب می‌اندازند. البته چند سالی است دیگر کسی از این کارها نمی‌کند. من آخرین بازمانده هنر جل بافی در دهگلان هستم؛ هنری که میراث مادران سرزمین کردستان است و تلاش می‌کنیم به فراموشی سپرده نشود.

این جل مربوط به یکی از اقوام بلبان‌آباد است. آن یکی هم برای یکی از اقوام دهگلان. این یکی برای یکی از خان‌های ما بود که الان خارج از کشور است ولی من همان طرح را دوباره بافته ام. نرگس محمدی جل‌های آویخته شده روی دیوار را نشان می‌دهد و داستان هر کدام از آنها را روایت می‌کند. می‌گوید تا ۲۰ سال قبل هر دختر کرد برای روز عروسی‌اش باید جل اسب می‌بافت و با همان به خانه بخت می‌رفت. زیبایی جل هنر عروس آن طایفه را نشان می‌داد. مادرم بافنده بود و در خانه گلیم می‌بافت. در هر خانه‌ای دار گلیم برپا بود و مادران برای جهیزیه دخترشان گلیم می‌بافتند. البته نتوانستم برای عروسی خودم جل ببافم چون اسب نداشتم. برای ماشین هم که نمی‌شود بافت. اما الان همه چیز ماشینی شده است. من و خواهرانم از او یاد گرفتیم. امروز ما ۴ دختر و دو عروس همگی گلیم و جل می‌بافیم. البته سال‌هاست این هنر فراموش شده ولی من و ۵۰ نفر از زنان منطقه بلبان آباد دهگلان با راه‌اندازی تعاونی تلاش می‌کنیم این هنر را زنده نگه داریم. ۱۴ سال قبل همسرم را از دست دادم. در این سال‌ها تلاش کردم روی پای خودم بایستم. حالا با این کارگاه، زنان زیادی مثل من مشغول کار هستند و چرخ زندگی شان می‌چرخد.

«اسب کرد یکی از بهترین نژادها در ایران است. نرگس مهره‌های گوشه جل را به دست می‌گیرد و می‌گوید: این مهره‌ها را می‌بینی، ما به آن شیلانه می‌گوییم. زنان کرد برای تزئین لباس از شیلانه استفاده می‌کنند. با همین شیلانه جل را تزئین می‌کنیم. جنس جل از پشم است. اگر از نخ اکریلیک استفاده کنیم، اسب عرق‌سوز شده و پشت‌اش زخمی می‌شود اما پشم عرق اسب را می‌گیرد. این چاک وسط را می‌بینی؟ اسب کرد درشت است و یال‌های بلند دارد. بافنده این جل آنقدر عاشق اسبش است که این چاک را درست کرده تا وسط گردن اسب قرار گیرد و سر نخورد. این صدف‌ها را هم برای چشم و نظر آویزان می‌کنیم. با این حلقه‌ها هم جل را روی بدن اسب محکم می‌کنیم.»

با عشق و علاقه از جل بافی و اسب کرد حرف می‌زند. نرگس یکی از آخرین بازمانده‌های بافنده جل است. می‌گوید « با تعدادی از زنان شهر سنت جل‌بافی را زنده نگه داشته است. زنان کرد همیشه با لیاقت هستند و این هنر اجدادی باید حفظ شود. خدا را شکر سفارش می‌گیریم و می‌بافیم. همه کارهای ما فروش می‌رود البته چند تایی هم به عراق فرستادیم. این جل را یک عراقی سفارش داده و ما هم طرح پرچم عراق را در ریشه‌های آن بافتیم. این یکی هم برای یکی از اهالی اصفهان است که نام او را در گوشه جل می‌بافیم تا دست به دست نچرخد و اصالت آن حفظ شود. این یکی هم برای اسب عرب است و چند روز دیگر به صاحب‌اش تحویل می‌دهیم. خوشبختانه این هنر روی زمین نمی‌ماند و هنوز هم طرفدار دارد. این جل ۴ میلیون تومان قیمت دارد و این یکی هم ۳ میلیون تومان. قیمت هر کدام به طرح و نقشه و موادی است که در آن به کار رفته. در بندر ترکمن هنوز هم رسم است عروس با اسب به خانه بخت برود. از آنجا هم مشتری زیاد داریم. به ما سفارش بافت جل می‌دهند و می‌خواهند پای جل زنگوله هم بندازیم. روزی که عروس را با اسب به خانه داماد می‌برند این زنگوله‌ها با بالا و پایین رفتن اسب تکان می‌خورند. چند سالی است جوانان به این هنرهای دستی علاقه زیادی پیدا کرده‌اند. این را نرگس می‌گوید و چند تایی از سفارش‌های مشتری‌ها را نشان می‌دهد؛ مشتری‌هایی که ۲۰ تا ۲۵ سال دارند.» اکثر مشتری‌های ما جوانان هستند. جالب اینکه سفارش می‌دهند در جل از رنگ جیغ استفاده کنیم یا اسم خودشان را روی آن ببافیم. گاهی هم می‌خواهند گل‌های آن درشت باشد. قبلاً ماشین‌های شان را اسپورت می‌کردند اما الان می‌خواهند اسب شان را اسپورت کنند. واقعاً دیدن اسب با این جل‌ها چشم‌ها را خیره می‌کند. معمولاً قبل از مسابقات یا در پایان مسابقات اسب سواری این جل‌ها را به تن اسب می‌کنند. البته فقط برای اسب استفاده نمی‌شود. برخی آن را به دکور یا دیوار می‌زنند. گاهی برای سفره‌خانه‌ها هم از آن استفاده می‌کنند. گاهی هم بین جوان‌هایی که سفارش می‌دهند، رقابت وجود دارن. می‌خواهند که گل‌های جل آنها زیباتر از بقیه و چشم نواز باشد.

نرگس محمدی از تعاونی‌ای که با کمک زنان شهر راه انداخت تا زنان سرپرست خانوار و تحت پوشش بهزیستی برای خودشان درآمدی داشته باشند، می‌گوید: «چند سال قبل این تعاونی را به راه انداختم. ۲۰ نفر از زنان سرپرست خانوار و ۲۰ نفر هم که تحت پوشش کمیته امداد هستند همراه با ۱۰ نفر از زنان بافنده در این تعاونی کار می‌کنند. علاو بر جل، دیوارکوب و کوسن و کناره هم می‌بافیم. همه این محصولات هم مشتری دارند و فروش می‌روند. با فروش آنها چرخ زندگی خانواده‌های این ۵۰ بانو هم می‌چرخد. باور کنید خیلی از توریست‌ها عاشق این هنرهای دستی هستند. متأسفانه در منطقه ما توریست نمی‌آید. مسئولان باید برای جذب گردشگر در منطقه بلبان‌آباد کاری کنند. اگر پای توریست به منطقه ما باز شود خیلی از هنرهای دستی دوباره احیا می‌شوند و زنان هنرمند این منطقه دوباره دار گلیم بافی و جل بافی را احیا می‌کنند.»

نرگس بازوبند و افسار چرمی روی دیوار را هم نشان می‌دهد که هر کدام‌شان با سکه‌های قدیمی تزئین شده‌اند و می‌گوید: «پیدا کردن این سکه‌ها دشوار است. زنان کرد برای تزئین لباس‌هایشان از این سکه‌ها استفاده می‌کنند. این بازوبند مرا ببین. از این سکه‌ها به آن زده‌ام. برای تزئین افسار اسب هم از این سکه‌ها استفاده می‌کنیم. اسب در فرهنگ کرد با ارزش و مورداحترام است. اسب نماد نجابت و استواری است و به همین دلیل بهترین جل را برای اسب می‌بافیم و تن او می‌کنیم.»

عکس: ایران

جدول سودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری در خانه‌های سفید قرار دهید که هر رقم در سطرها، ستون‌ها و مربع‌های کوچک ۳ در ۳ یکبار دیده شود

۳۸۸۰

آسان

	۳	۱			۴	۹		
۴			۵	۶	۹		۲	
۵	۲						۶	
	۴			۸		۵		
۸		۷				۲		۹
		۵		۹				
	۹					۸	۷	۱
		۳	۹			۶	۵	
			۳		۷			

متوسط

۲		۴	۳				۶	
	۵		۶			۱	۲	۴
							۹	۵
	۶	۵		۷			۱	
۳								۲
	۲			۹		۵	۴	
۱	۳							
۴	۸	۷			۲		۵	
	۹				۸	۲		۷

سخت

		۱		۳			۹	
۶	۳				۴			
۵						۱		
				۴		۷	۸	
۳			۸	۶	۵			۹
	۸	۲		۷				
	۶							۸
			۱				۲	۴
	۲			۸		۵		

خیلی سخت

		۱		۳			۵	
			۵	۹				۷
	۷					۱		۶
		۸	۲					
۵	۳					۱		۸
					۳	۵		
۲		۴				۷		
۹			۶	۸				
	۶		۲		۸			

حل جدول سودوکو شماره ۳۸۸۰

آسان

۸	۷	۱	۴	۹	۶	۳	۵	۲
۲	۵	۶	۳	۷	۸	۹	۴	۱
۱	۹	۳	۲	۵	۴	۷	۸	۶
۶	۳	۴	۸	۱	۷	۵	۲	۹
۵	۸	۷	۹	۲	۳	۶	۱	۴
۹	۲	۸	۶	۴	۵	۱	۷	۳
۴	۱	۹	۵	۶	۲	۸	۳	۷
۳	۶	۵	۷	۸	۱	۲	۹	۴
۷	۴	۲	۱	۳	۹	۴	۶	۸

متوسط

۲	۸	۴	۳	۱	۵	۷	۶	۹
۹	۵	۳	۶	۸	۷	۱	۲	۴
۶	۷	۱	۹	۴	۲	۳	۵	۸
۴	۶	۵	۸	۷	۱	۹	۸	۲
۳	۱	۷	۲	۹	۶	۵	۴	۷
۸	۲	۹	۵	۳	۴	۶	۷	۱
۱	۳	۸	۴	۶	۹	۲	۷	۵
۷	۹	۶	۷	۲	۸	۴	۱	۳
۵	۴	۲	۱	۵	۳	۸	۹	۶

سخت

۸	۴	۱	۷	۳	۶	۵	۹	۲
۶	۳	۵	۹	۲	۴	۸	۱	۷
۵	۲	۹	۸	۱	۳	۶	۴	۷
۱	۸	۶	۴	۵	۷	۲	۳	۹
۳	۵	۴	۶	۹	۲	۷	۸	۱
۹	۷	۲	۳	۸	۱	۴	۶	۵
۴	۹	۳	۵	۷	۸	۱	۲	۶
۷	۱	۸	۲	۶	۹	۳	۵	۴
۲	۶	۷	۱	۴	۵	۹	۷	۸

خیلی سخت

۹	۴	۱	۲	۳	۵	۸	۶	۷
۳	۶	۲	۸	۴	۷	۵	۹	۱
۵	۸	۷	۹	۶	۱	۳	۴	۲
۶	۱	۳	۴	۵	۸	۷	۲	۹
۴	۵	۸	۷	۹	۲	۱	۳	۶
۷	۲	۹	۱	۸	۳	۴	۵	۸
۸	۳	۶	۵	۷	۹	۲	۱	۴
۱	۹	۵	۳	۲	۴	۶	۷	۵
۲	۷	۴	۶	۱	۸	۹	۸	۳

یک جدول با دو شرح

جدول روزنامه *ایران* دارای دو «شرح عادی و ویژه» است. در صورت تمایل به حل دو شرح ابتدا یکی از شرح‌ها را با مداد حل کرده و سپس با پاک کردن جواب شرح اول، به حل شرح دوم بپردازید.

۷۸۴۹

جدول عادی

افقی:
۱- پیدا کردن راه حل- وسیله دیدن اجسام ریز
۲- برچسب- فلزی نادر با نماد Mg- خوشگل
۳- شایسته- ضربه روی ماوس- نوعی پیچ گوشتی
۴- نام یک گروه موسیقی پاپ ایرانی بود- افزودن انگلیسی- دزد
۵- اثر کثیفی روی جامه- آویزان- شیدا- رمزینه
۶- آهنگ موزون- موزیک نظامی- ساز کلیسا
۷- امتحان- زن گندمگون- صبر زرد طب سنتی
۸- بی سر و صدا- مخفف از آن- روز تعطیل هفته
۹- هوس بارداری- ترعه- محافظ گنج
۱۰- ریخت- پسوند شستن- الفت گرفته
۱۱- بی رمق ندارد!- انجمن بین المللی تیزهوشان- سخن چین- صدای مرغابی
۱۲- آینده- جاروی دسته دار- نام «جوان» مجری برنامه درحال پخش خندوانه
۱۳- چشمه پرآب- روز نسیه- یار دفتر!
۱۴- راکب- خواهر- قلقله زن خورشت ساز
۱۵- مراسم بزرگداشت- پاسخ آماده دارد!

عمودی:
۱- فربه خودمانی!- نوشتن همراه با خلق زیبایی
۲- شهر دیدنی اصفهان- پسرمازنی- سرمایه زندگی
۳- ورزشی خشن- هوله- برقرار
۴- فیلمی به کارگردانی داریوش مهرجویی (۱۳۹۹)- ورم کرده
۵- مردمک- ستایش- زشت
۶- از میادین اصلی تهران- فلج- خونخوار دریاها- نفس آدم چاق
۷- سردسیر- جمع مزیت- دهان
۸- ملعون ابدی تاریخ- وسطی- تراویدن
۹- عدد تنها- بندر مهم «بلغارستان»- کشوری باستانی
۱۰- ملامت، بدگویی- مادر ملت‌ها در تورات- عصای حروف!- زمین
۱۱- نبرد، تلاش- شهر «آتشکده کاریان»- شامل همه
۱۲- هزار سال پس از تاریخ معین- بشر
۱۳- رایت- رشته‌ها- شهر «کاخ کرملین»
۱۴- خشک رفتار- عروق قلب- آغاز شده
۱۵- میدان جنگ- پایمال شده

جدول ویژه

افقی:
۱- نام دیگر اختلال آمبلوپی- اثر «ویکتور هوگو»
۲- شکلک- نابینا- بخشی از اوستا
۳- تپه باستانی «زابل»- عندلیب- مجرد نیست!
۴- شمالی ترین قله البرز مرکزی- هنوز انگلیسی- مغازه
۵- دوازده کیلوگرم- استخوان زانو- واحد شمردن صابون- دریاچه «استرالیا»
۶- ملک و شهریار- خوگرفته- چه بسیار
۷- یارهوی!- شاخه‌ای از زبان هندواروپایی- بیهوده
۸- ساز زهی هندی- دور کردن کسی از نزد خود- آن که پنیر و خامه درست می‌کند
۹- سخن بیهوده- رفت و آمد زیاد- فعالیتی فرهنگی
۱۰- فلز ساختمانی- رشته شمشیربازی- ترشرو
۱۱- اشاره به ذات حق- نمونه ساختمان- جذاب- من و او
۱۲- بستنی خوشمزه- همان گپ است- نامعلوم
۱۳- جارو کردن- مخترع پیل الکتریکی- شهری در «بنگلادش»
۱۴- همراهی و اتحاد- فهم و درک- فلز صورت
۱۵- ماهی آزاد- غذای سمنانی

عمودی:
۱- صندلی‌های آزمایشگاه- پرنده‌ای از راسته ماکیان‌سانان
۲- فقر و مسکنت- جارو جنجال- پایبندی به پیمان
۳- حصار- شهربانو- گل پخته شده
۴- قره قروت- انتقام گیرنده
۵- مساوی- پرخاش- پارچه صاف و براق
۶- جنس تنه درخت- حالتی از آینه- کوهی در امریکای شمالی- رود آرام
۷- کباب خوشمزه- تری و نمناکی- سمت و سو
۸- کنده کاری چوب- گذران زندگی- سبکی در موسیقی الکترونیک
۹- به تعبیری شکم!- درویش- فرمایش
۱۰- وظیفه و عمل- گلزن سابق تیم ملی- کلام تأسف- همراه خیز!
۱۱- مسئول و موظف- سبز و شاداب- مضمون
۱۲- کم طاقت- دریانورد معروف قرن پانزدهم میلادی
۱۳- زبان عرب- بی نظمی و آشوب- سازی زهی
۱۴- پسوند ساختن قید از صفت- دستگاه پویشگر- محول شده
۱۵- نخستین فضانورد زن امریکایی- کشوری جزیره‌ای در قاره اقیانوسیه

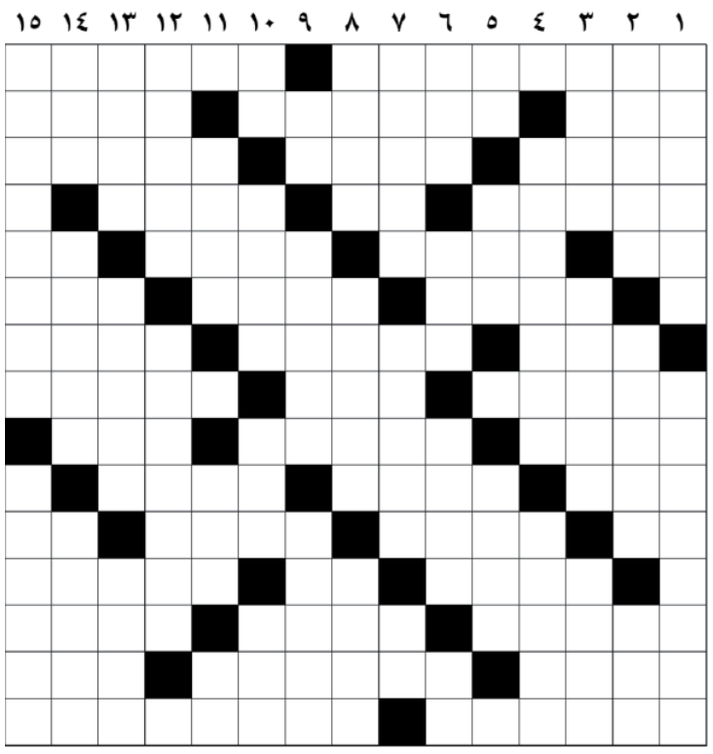

حل جدول عادی شماره ۷۸۴۸

حل جدول ویژه شماره ۷۸۴۸